

Сэдэв 3. Санхүүгийн тайлангийн шинжилгээ / /Financial statement analysis /

П.Жаргалтуяа /Доктор(Ph.D)., профессор/

Агуулга:

1. Санхүүгийн тайлангууд
2. Санхүүгийн тайлангийн босоо, хэвтээ шинжилгээ
3. Харьцааны шинжилгээ
4. Цаг хугацаа, хандлагын арга

"CDF" ХХК Санхүүгийн байдлын тайлан 2008 ба 2009 /сая.төг/

Хөрөнгө	2008	2009	Change
Харилцах данс	84	98	14
Авлагын данс	165	188	23
Бараа материал	393	422	29
Эргэлтийн хөрөнгө	642	708	66
Үндсэн хөрөнгө / цэвэр /	2731	2880	149
Нийт хөрөнгө	3373	3588	215
Өр төлбөр ба эздийн өмч			
Өглөгийн данс	312	344	32
Өрийн бичиг	231	196	-35
Богино хугацаат өр төлбөр	543	540	-3
Урт хугацаат өр төлбөр	531	457	-74
Нийт өр төлбөр	1074	997	-77
Энгийн хувьцаа / эргэлтэд гаргасан /	500	550	50
Хуримтлагдсан ашиг	1799	2041	242
Эздийн өмч	2299	2591	292
Өр төлбөр, эздийн өмч	3373	3588	215

"CDF" ХХК
Орлогын тайлан

20x9 он

/сая.төг/

Борлуулалтын орлого	2311.0
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг	1344.0
Элэгдлийн зардал	276.0
Хүү, татварын өмнөх ашиг	691.0
Хүүний зардал	141.0
Татварын өмнөх ашиг	550.0
Татварын зардал	187.0
Татварын дараах ашиг	363.0
Ногдол ашиг	121.0
Хуримтлагдсан ашиг/өсөлт/	242.0

2. Санхүүгийн тайлангийн босоо, хэвтээ шинжилгээ

- Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүдийн бүтэц, бүрэлдэхүүний өөрчлөлтийн шинжилгээг **босоо шинжилгээ** гэх бөгөөд тайлант оны санхүүгийн байдлын тайлан, орлогын тайлангийн нийт дүнд, хэсэг бүлгүүдийн дүн, бусад үзүүлэлтүүдийг харьцуулан хувиар илэрхийлнэ.
- Санхүүгийн тайлангийн **хэвтээ шинжилгээ** нь санхүүгийн тайлангийн тайлант үеийн дүн, өмнөх тайлант үеийн дүнтэй харьцуулахад хэрхэн өөрчлөгдсөнийг тодорхойлно.

"CDF" ХХК Санхүүгийн байдлын тайлан 2008 ба 2009 /%/			
Хөрөнгө	2008	2009	Өөрчлөлт
Мөнгө түүнтэй адилтах хөрөнгө	2.50%	2.70%	0.2%
Авлагын дан	4.9	5.2	0.3%
Бара материал	11.7	11.8	0.1%
Эргэлтийн хөрөнгө	19.1	19.7	0.6%
Үндсэн хөрөнгө /цэвэр/	80.9	80.3	-0.6%
Нийт хөрөнгө	100%	100%	0.0%
Өр төлбөр ба эздийн өмч			
Өглөгийн данс	9.2	9.6	0.4
Өрийн бичиг	6.8	5.5	-1.3
Богино хугацаат өр төлбөр	16	15.1	-0.9
Урт хугацаат өр төлбөр	15.7	12.7	-3
Энгийн хувьцаа /эргэлтэд гаргасан/	14.8	15.3	0.5
Хуримтлагдсан ашиг	53.3	56.9	3.6
Эздийн өмч	68.1	72.2	4.1
Өр төлбөр, эздийн өмч	100	100	0

"CDF" ХХК

Орлогын тайлан

20x9 он

/%/

Борлуулалт	100.0
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг	58.2
Элэгдэл, хорогдол	11.9
Хүү, татварын өмнөх ашиг	29.9
Хүүний зардал	6.1
Татварын өмнөх ашиг	23.8
Татварын зардал	8.1
Татварын дараах цэвэр ашиг	15.7
Ногдол ашиг	5.2
Хуримтлагдсан ашгийн өсөлт	10.5

Харьцааны шинжилгээ /Ratio analysis/

- Төлбөрийн /хөрвөх/чадварын харьцаа /Liquidity ratios/
- Өр төлбөрийн харьцаа /Debt utilization ratios/
- Хөрөнгө ашиглалтын харьцаа /Asset utilization ratios/
- Ашигт байдлын харьцаа /Profitability ratios/

- Харьцааны шинжилгээг 2 аргаар хийнэ.
Хөндлөнгийн арга ба цаг хугацааны арга

Төлбөрийн /хөрвөх/ чадварын харьцаа, “CDF” ХХК

	20X4	20X5	20X6
Эргэлтийн хөрөнгө	2 214.0	2 370.0	3 000.0
Богино хугацаат өр төлбөр	986.0	1 290.0	2 016.0
Эргэлтийн харьцаа	2.25	1.84	1.49

Төлбөрийн /хөрвөх/ чадварын харьцаа, “CDF” ХХК

	20X4	20X5	20X6
Бэлэн мөнгө + БХХО + Авлагын данс	886.0	962.0	1 308.0
Богино хугацаат өр төлбөр	986.0	1 290.0	2 017.0
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар /Quick ratio/	0.9	0.75	0.65

Бусад төлбөрийн чадварын харьцаа/Other liquidity ratios/.

1. Бэлэн мөнгөөрх төлбөрийн чадвар =

Бэлэн мөнгө/Богино хугацаат өр төлбөр=98/540=0.18 удаа

**2. Хөрөнгөд ногдох АЦК= Ажлын цэвэр капитал/
нийт хөрөнгө=(708-540)/3588=4.7%**

Төлбөр барагдуулах өнөөгийн боломж = $\frac{\text{Мөнгө+ТБҮЦ}}{\text{Богино хугацаат өр төлбөр}}$

Өр төлбөрийн харьцаа /Debt utilization ratios/, “CDF” ХХК

- Өрийн харьцаа /Total debt ratio/
- Өр төлбөр, эздийн өмчийн харьцаа /Debt- to- equity ratio/
- Хүүний зардал төлөх чадвар /Interest coverage ratio/
- Хүү, өрөө төлөх чадвар /Fixed charge coverage/

Өр төлбөрийн харьцаа /Debt utilization ratios/, “CDF” ХХК

$$1. \text{ Өрийн харьцаа} = \frac{\text{Нийт өр төлбөр}}{\text{Нийт хөрөнгө}} = (3588-2591)/3588=0.28$$

$$2. \text{ Өр төлбөр, эздийн өмчийн харьцаа} = \frac{\text{Нийт өр төлбөр}}{\text{Эздийн өмч}} = (540+457)/2591=0.39$$

$$3. \text{ Хүүний зардал төлөх чадвар} = \frac{\text{Татварын өмнөх ашиг} + \text{Хүүний зардал}}{\text{Хүүний зардал}} = 691/141=4.9 \text{ удаа}$$

$$4. \text{ Хүү, өр төлөх чадвар} = \frac{\text{Хүү, татварын өмнөх ашиг} + \text{Элэгдлийн зардал}}{\text{Хүүний зардал} + \text{Тухайн жилд төлөх өр}}$$

$$\text{Хүү, татварын өмнөх өшиг} = \text{Татварын өмнөх ашиг} + \text{Хүүгийн зардал}$$

Өр төлбөрийн харьцаа /Debt utilization ratios/, “CDF” ХХК

	20X4	20X5	20X6
Нийт өр төлбөр	2 169.0	2 593.0	6 016.0
Эздийн өмч	5 400.0	5 416.0	6 244.0
Өр төлбөр, эздийн өмчийн харьцаа	40%	48%	96.3%

Өр төлбөрийн харьцаа /Debt utilization ratios/, “CDF” ХХК

	20X4	20X5	20X6
Хүү, татварын өмнөх ашиг	1 021.0	1 051.0	1 980.0
Хүүний зардал	95.0	104.0	400.0
Хүүний зардал төлөх чадвар /Interest coverage ratio/	10.79	10.08	4.95

Хөрөнгө, капитал ашиглалтын харьцаа /Asset utilization ratios/

- Авлагын эргэц /Receivable turnover/
Авлага цуглуулах дундаж хугацаа /Average collection period/
- Бараа материалын эргэц /Inventory turnover/
- Үндсэн хөрөнгийн эргэц /Fixed asset turnover/
- Нийт хөрөнгийн эргэц /Total asset turnover/

Хөрөнгө, капитал ашиглалтын харьцаа, “CDF” ХХК

1. Авлага эргэц = $\frac{\text{Борлуулалт (цэвэр)}}{\text{Дундаж авлага}} = 2311/188 = 12.3$ удаа

Авлага цуглуулах дундаж хугацаа = $\frac{\text{Дундаж авлага}}{\text{Борлуулалт(цэвэр)}} \times 365 = 365/12.3 = 30$ өдөр

2. Бараа материалын эргэц /Хөрөнгө ашиглалтыг харуулна/

Бараа материалын эргэц = $\frac{\text{Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг}}{\text{Бараа материалын дундаж}} = 1344/422 = 3.2$ удаа

Бараа материалын борлуулах дундаж хугацаа =

$365 / \text{Бараа материалын эргэц} = 365/3.2 = 114$ days

Хөрөнгө, капитал ашиглалтын харьцаа, “CDF” ХХК

$$3. \text{ Нийт хөрөнгийн өгөөж/ачаалал/} = \frac{\text{Борлуулалтын орлого(цэвэр)}}{\text{Нийт хөрөнгө}} = 2311/3588=0.64$$

/1₮-ийн хөрөнгөд 64₮ мөнгөний цэвэр борлуулалтын орлого ногдоно/

$$4. \text{ Үндсэн хөрөнгийн өгөөж/ачаалал/} = \frac{\text{Борлуулалт (цэвэр)}}{\text{Үндсэн хөрөнгө (цэвэр)}} = 2311/2880=0.80$$

Цэвэр үндсэн хөрөнгө = Нийт үндсэн хөрөнгө – Хуримтлагдсан элэгдэл

/1₮-ийн үндсэн хөрөнгөд 80 мөнгөний цэвэр орлого ногдоно/

Хөрөнгө, капитал ашиглалтын харьцаа, “CDF” ХХК

	20X4	20X5	20X6
Нийт хөрөнгийн өгөөж, ачаалал	0.36	0.405	0.592
Авлагын эргэц /удаа/	5.4	5.1	4.9
Авлага цуглуулах дундаж хугацаа	67.5	71.5	74.5
Бараа материалын эргэц /удаа/	1.2	1.4	2.4
Бараа материал борлуулах дундаж хугацаа /өдөр/	304	260	152

Ашигт ажиллагааны харьцаа /Profitability ratios/, “CDF” ХХК

- Борлуулалтын өгөөж /ашигт ажиллагаа/ /ROS/
- Нийт хөрөнгийн өгөөж /ROA/
- Өөрийн хөрөнгийн өгөөж /ROE/

Ашигт ажиллагааны харьцаа /Profitability ratios/, “CDF” ХХК

Ашигт ажиллагааны харьцааны үзүүлэлтүүд

1. Борлуулалтын өгөөж /ашиг ажиллагаа/ (*Ratio on sales*)

$$\text{ROS} = \frac{\text{Татварын дараах цэвэр ашиг}}{\text{Борлуулалтын орлого}} = 363/2311 = 15.7\%$$

/1₮-н борлуулалтын орлого тутамд 15 мөнгөний цэвэр ашиг ногдоно/

2. Нийт хөрөнгийн өгөөж /ашигт ажиллагаа/ Return on total assets ROA

$$\text{ROA} = \frac{\text{Татварын дараах цэвэр ашиг}}{\text{Нийт хөрөнгө}} = 363/3588 = 10.12 \%$$

/1₮-н хөрөнгө тутамд 10.12 мөнгөний өгөөж ногдоно/

3. Хувьцаат капиталын өгөөж (ROE)

$$\text{(ROE)} = \frac{\text{Татварын дараах цэвэр ашиг}}{\text{Эздийн өмч}} = 363/\$2591 = 14 \%$$

1 төгрөгний эздийн өмчид 14 мөнгөний цэвэр ашиг ногдож байна.

Баярлалаа